

ริมฝั่งฝัน : ฝันที่ยังไปไม่ถึงฝั่ง

ประเภทหนังสือ: กวีนิพนธ์

ผู้ประพันธ์: อรัญญา แสนสระ บรรณาธิการ: พรชัย แสนยะมูล

ISBN 978-616-608-100-8 พิมพ์ครั้งแรก: พฤศจิกายน 2566

พิมพ์ที่: บริษัทไอดี ออล ดิจิตอล พรินท์ จำกัด ราคา: 250 บาท

บทวิจารณ์ : รศ.ดร.สุทัศน์ วงศ์กระปากถาวร

“ริมฝั่งฝัน” เป็นหนังสือกวีนิพนธ์เล่มแรกของ อรัญญา แสนสระ กวีสาวผู้ซึ่งเป็นอาจารย์สอนภาษาไทย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี หนังสือเล่มนี้หนา 245 หน้า แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ภาค บรรจบบทกวีรวม 99 ชิ้น คือ โลกในดวงตา (35 ชิ้น) ศรัทธาในดวงใจ (32 ชิ้น) และก้าวไปสู่ฝั่งฝัน (32 ชิ้น) โดยผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงเจตนาไว้ในคำนำ (จากใจผู้เขียน) ว่า “ผู้เขียนเป็นคนชอบเขียนบันทึกทั้งความรู้สึกและเหตุการณ์ที่พบบน ตุ่มดำบรรยากาศรีนรมย์ หันหลังให้พลังลบที่ทำลายพลังกายและพลังใจ ระหว่างคำ ระหว่างวรรค ระหว่างบท มีความปรารถนาดีซ่อนอยู่ และปรารถนาให้มีมิตรรักกันก่อนมีความสุขกับ “ริมฝั่งฝัน” ที่ฉายภาพในตาและพจนานุกรมในใจออกมาทำนัลทุกคน...”

กล่าวโดยภาพรวมของกวีนิพนธ์เล่มนี้ แสดงให้เห็นถึงเรื่องราวของความรัก ความปรารถนาดี และให้กำลังใจผู้คน ผ่านถ้อยคำกวี ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดี ขอชื่นชมเจตนาารมณ์และความตั้งใจของผู้ประพันธ์ที่ได้สร้างสรรค์รวมบทกวีเล่มนี้ขึ้นมา เป็นอีกหนึ่งปรากฏการณ์ที่บอกย้ำว่า งานสร้างสรรค์กวีนิพนธ์อันเป็นการแสดงออกด้านศิลปะการประพันธ์ของไทยนั้น ยังคงได้รับการสืบทอดและมีลมหายใจอยู่

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้พิจารณา “ริมฝั่งฝัน” ผลงานของกวีหน้าใหม่อย่างละเอียดแล้ว ในมุมมองผู้วิจารณ์พบว่ายังมีข้อบกพร่องอยู่หลายจุดหลายประเด็น ซึ่งอาจทำให้กวีนิพนธ์เล่มนี้ยังไม่ถึงฝั่งฝันที่ปรารถนา ผู้ประพันธ์ยังต้องรอเวลาที่จะได้ไปยืนอยู่ริมฝั่งฝัน ดังจะตั้งข้อสังเกตโดยแยกการวิเคราะห์วิจารณ์ออกเป็น 3 ส่วนคือ ด้านฉันทลักษณ์ ด้านเนื้อหา และด้านกวีโวหาร นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ด้านฉันทลักษณ์

ผู้ประพันธ์ใช้ฉันทลักษณ์อยู่ 2 ประเภท คือ กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11 โดยบทกวีแต่ละชิ้นมีความยาวระหว่าง 1-8 บท ซึ่งคำประพันธ์ทั้ง 2 ประเภทนี้ถือว่าเป็นพื้นฐานของการเขียนบทร้อยกรองทั่วไป เขียนให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ได้ไม่ยาก แต่ก็ยังเห็นข้อบกพร่องเรื่องการส่งสัมผัส และการย้าทวนในวรรคจบของบทกวีบางชิ้น เช่น

การส่งสัมผัส มีลักษณะการส่งสัมผัสซ้ำเสียงเดิมอยู่หลายชิ้น กล่าวคือ การลงเสียงเดียวกันของคำท้ายวรรค และการลงเสียงเดียวกันในบทเดียวกันของคำท้ายวรรครับและวรรคส่ง ทำให้เกิดการซ้ำเสียงที่ใกล้กันเกินไป เช่น

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Associate Professor Dr., Thai Language, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

“เข้าชื่น” (หน้า 16-17) “บ้านเรา” (หน้า 21) “โลกในดวงตา” (หน้า 91) “ดวงใจแม่” (หน้า 102-103) “ที่ใดมีเรานั้นนั่นมีรัก” (หน้า 116) “หนึ่งมิตรชิดใกล้” (หน้า 135) “รุ่งอรุณของชีวิต” (หน้า 181) “ครึ่งทางระหว่างฝัน” (หน้า 186-187) ดังตัวอย่าง

.....	สร้างรังแห่งรักไว้พักใจ
ข้าวต้มร้อนร้อนรอช้อนตัก	กับข้าวอุ่นนึ่งแม่ตักให้
กาแพไขดาวเป็นคราวไป	หวังเียนานเนาเฝ้าดูแล
อยู่ง่ายกินง่ายทางสายนี้	คิดดีทำดียอมดีแน่
ลูกรู้โลกเปลี่ยนและปรวนแปร	รักแม่งดงามทุกยามไป
ความรักความดีที่หียบยื่น	ยังยื่นทุกวันมิหวั่นไหว
แม่ลูกผูกพันผ่านสายใย	เป็นแก้วตาดวงใจนัยรักแท้
	(เข้าชื่น, หน้า 16-17)
หรือ “ทำบ้านให้เป็นบ้าน	สร้างตำนานศักดิ์และสิทธิ์
รูปธรรมนำความคิด	สร้างสุขสันต์นิรันดร์กาล
	(บ้านเรา, หน้า 21)

การย้ายทวนในวรรณคดี การย้ายทวนในวรรณคดีในกวีนิพนธ์เล่มนี้ใช้การเปลี่ยนคำ “วรรณครองและวรรณสง” ในบทสุดท้าย ซึ่งพบโดยทั่วไปในการประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 โดยมีเจตนาจะย้ำหรือเน้นความสำคัญของสาระที่กล่าวมาและมีความหมายสอดคล้องหรือต่อเนื่องกัน ซึ่งผู้เขียนทำได้ไม่ค่อยกลมกลืนนัก เพราะดูแล้วไม่ความจำเป็นเพราะสมบูรณ์แล้ว พยายามจะย้ำหรือเน้นอีกที่หน้าหน้าบทกวีอันลง ปรากฏอยู่หลายบท คือ “สงครามโรค” (หน้า 33) “บทกวีที่หายไป” (หน้า 54) “ในเรือนรัก” (หน้า 64) “ท้อแต่ไม่ถอย” (หน้า 106) “น้อยแต่มาก ยากแต่ยั่งยืน” (หน้า 127) “ภายใต้ฟ้าเดียวกัน” (หน้า 156) “เส้นรอบหัวใจ” (หน้า 160) “ตราบที่โลกยังหมุนอยู่” (หน้า 210) “เรือชีวิต” (หน้า 215) “ร้อยความรัก” (หน้า 224) “ให้รักนำทางเรา” (หน้า 229) และ “ฉันยังอยู่ตรงนี้ เธอที่รัก” (หน้า 231) ดังตัวอย่าง

บทกวีหายไปในลำคอ	สานต่อความฝันปันคุณค่า
รอวันเปล่งแสงแห่งปัญญา	ศรัทธาสานสร้างทางกวี
รอวันเปล่งแสงแห่งศรัทธา	ก้าวกล้าสร้างสรรค์วรรณกรรม
	(บทกวีที่หายไป, หน้า 54)

ด้านเนื้อหา

เนื้อหาในรวมบทกวีเล่มนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ โลกในดวงตา ศรัทธาในดวงใจ และก้าวไปสู่ฝั่งฝัน ความยาวตั้งแต่ 1-8 บท โดยพยายามรวบรวมเนื้อหาของเรื่องไว้ในกลุ่มเดียวกัน แต่โดยรวมแล้วยังไม่แสดงให้เห็นความลุ่มลึกของเนื้อหาสาระ บางครั้งก็ขาดประเด็นสำคัญ มีความขัดแย้งกันเอง และมีลักษณะของ “กลอนพาไป” อยู่หลายจุด ทำให้เนื้อหาอ่อนลง เช่น

ข้าวต้มร้อนร้อนรอช้อนตัก	กับข้าวอุ่นนึ่งแม่ตักให้
กาแพไขดาวเป็นคราวไป	หวังเียนานเนาเฝ้าดูแล
	(เข้าชื่น, หน้า 16)

คำว่า “แม่ตักให้” พาให้คิดถึงวัยของลูกว่ายังเป็นเด็กที่ไม่ควรดื่ม “กาแพ” แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งกันเองในตัวบท หรือแสดงความไม่ชัดเจน ดังตัวอย่าง

ฝนซาฟ้าใสใจชื่น
ฝันทิพย์หยิบยกอกฟ้า

ยิ้มชื่นรื่นรมย์สมหวัง
ความหลังหล่อเลี้ยงเคียงใจ
(ฝนซาฟ้าสว่าง, หน้า 47)

คำว่า “ฝันทิพย์หยิบยกอกฟ้า” มีความหมายไม่ชัดเจนเมื่อประกอบเข้ากับบทอื่น ทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนหรือ วรรคที่ว่า

ฝันกระจัดกระจายคล้ายตัวต่อ
ใช้แรงรักผลัดกันหมั่นเติมทูน

หากนิ่งพอแล้วจัดวางอย่างอบอุ่น
ไม่หยุดหมุนนาฬิกาหน้าที่ทอง
(ก่อร่างสร้างฝัน, 144)

คำว่า “จัดวางอย่างอบอุ่น” สื่อความหมายไม่ชัดเจน อ่านแล้วรู้สึกงุนงง หรือคำว่า “หยุดหมุนนาฬิกา” ไม่ค่อยตรงความหมายนัก น่าจะเป็น “หมุนเวลา” จะชัดเจนกว่า หรือมีการใช้คำไม่เหมาะสม สื่อความหมายสับสนหรือไม่เข้าเรื่อง เช่น

“ผ่านคืนวันแล้งล้ำถึงคราพัก
หนาวน้ำค้างกลางทรงจำน้ำค้างแวม

นอนหนุนตักเซ็ดน้ำตาหยาดหน้าแก้ม
ดอกไม้แย้มกลางสวนใจให้ชื่นชม
(รุ่งอรุณของชีวิต, หน้า 181)

คำว่า “หยาดหน้าแก้ม” เป็นคำที่แสดงให้เห็นความไม่ปกติของการสื่อสาร แม้ในการเขียนบทกวีจะเปิดโอกาสให้กวีประดิษฐ์ประดอยคำขึ้นใช้เป็นพิเศษ ที่เรียกว่า “กวียานุโลม” แต่พิจารณาแล้วคำนี้ไม่อยู่ในขอบข่ายนั้น นอกจากนี้ยังพบลักษณะของ “กลอนพาไป” อยู่หลายจุด ทำให้บทกวีขาดพลัง ดูเลื่อนลอยไม่มีน้ำหนัก อย่างเช่น

เรือเหตุดลคั่นพบความนบนอน
ให้ผีพายมีจรรยาหน้าชื่นชม

อยู่รายรอบลำเรือเพื่อเพาะบ่ม
ชนนิยมเรือสุขุมลุ่มน้ำใจ
(เรือความคิด, หน้า 212)

คำว่า “ลุ่มน้ำใจ” ดูแล้วความหมายไม่เข้ากับเรื่องที่กล่าวมาเลย เหมือนกับบทกวีที่ว่า

แรงฝันเธอเจอแรงสู้อยู่เคียงข้าง
เพราะเธอทำเธอสร้างไม่ว่างเว้น

ฝันเคยจางคงเข้มขันจนงามเด่น
จึงเกิดเป็นรูปธรรมนำชีวา
(ตราบที่โลกยังหมุนอยู่, หน้า 209)

คำว่า “แรงฝันเธอเจอแรงสู้อยู่เคียงข้าง” ก็มีลักษณะ “กลอนพาไป” ให้เห็นคำและความหมายดูจะไม่เข้ากัน หากปรับเปลี่ยนเป็น “เธอมีฝันฉันมีสู้อยู่เคียงข้าง” ก็จะเล่าเรื่องได้ชัดเจนและมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น แม้กระทั่งคำว่า “รูปธรรมนำชีวา” ก็ดูจะไม่สมบูรณ์ในความหมาย

ด้านโวหารกวี

โวหารกวีในกวีนิพนธ์เล่มนี้ปรากฏน้อยมาก ส่วนใหญ่ผู้ประพันธ์ใช้คำที่สื่อสารกันในชีวิตประจำวันปกติ แต่ก็มิชอบกร่อนอยู่มากดังได้กล่าวมาแล้ว การใช้คำบางคำแสดงให้เห็นถึงระดับความสามารถหรือความพิถีพิถันของการประพันธ์ และบางครั้งทำให้เกิดความสับสน ไม่ชัดเจน เช่นการใช้คำว่า “สหาย” ที่ปรากฏอยู่หลายแห่ง และเป็นการใช้คำผิดระดับ ดังตัวอย่าง

มีเอื้อจางานสังกะสีที่คร่ำคร่า
กล้ำกลืนฝืนทนคนเดียวตาย

จากขวดเล็กขวดน้อยหลายร้อยขวด
ไปเถิดทำหน้าที่ในบั้นปลาย

เราร่วมวาดแสงจันทร์ส่องฝันสวย
เรา ร่วมกันสรรค์สร้างอย่างทำทาย

ฉันเห็นความงามความรัก
เธอทุ่มเทสร้างอย่างมากมาย

หยาดน้ำตาหยดลงข้าวราวสหาย
สุดสายสัมพันธ์อันโรยแรง
(บทกวีที่หายไป, หน้า 53)

ความร่นาวรรดรวมตัวเป็นเข่นสหาย
หลอนรวมกายผลัดใหม่ในวงจร
(คนชนขวด, หน้า 82)

เราเผยความรุ่มรวยด้วยสหาย
เราสร้างสายสัมพันธ์รักมั่นคง
(ใคร่ครวญ, หน้า 167)

เธอถักทอฝันบั้นสหาย
แจกจ่ายในนามของความรัก

นอกจากนี้การใช้คำ “หัวใจชน” (หน้า 22) “ศรัทธาชน” (หน้า 46) “ชีวิตชน” (หน้า 211) ก็ถือว่าเป็นการใช้คำที่ไม่เหมาะสมกับเนื้อหา หรือ ในวรรคที่ว่า

เธอคือความบริสุทธิ์ดุจเมฆฟ้า (หน้า 133)
ธารน้ำใจไหลหลังอย่างมั่งมี (หน้า 183)
สุขอยู่ในอ้อมอุ้มหนุนชีวา (หน้า 192)
เก็บแสงจันทร์ร้อยใจให้สวยสะ (หน้า 201)

การใช้คำในลักษณะนี้ทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน มีลักษณะของกลอนพาไป จะว่าเป็นการประดิษฐ์คำก็ไม่เข้าข่าย เช่นคำว่า “สวยสะ” ไม่มีความหมายและไม่ควรสลับตำแหน่งกับ “สะสวย” ได้ ไม่เหมือนคำว่า “ท่องเที่ยว” กับ “เที่ยวท่อง” “ทิศทาง” กับ “ทางทิศ” “ชอบเขต” กับ “เขตชอบ” ซึ่งสลับกันแล้วยังให้ความหมายเดิม

บทกวีเล่มนี้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้ประพันธ์ แต่ด้วยความราบเรียบของถ้อยคำและเรื่องราวที่ไม่ลุ่มลึกดังกล่าว จึงทำให้ภาพรวมของบทกวีเล่มนี้ขาดพลังไปอย่างน่าเสียดาย เรื่องราวเนื้อหา รวมทั้งเสียงและน้ำเสียงไม่สามารถบันดาลพายุอารมณ์กระทบกระแทกใจผู้อ่านหรือก่อให้เกิดคลื่นลมความรู้สึกเพื่อผลักดันพัฒนาเรื่องเล่าไปเกย “ริมฝั่งฝัน” ตามที่ตั้งใจได้ แต่อย่างไรก็ตาม ภาพเรือกวีที่เห็นค่อย ลอยเอื่อย ๆ ก็ไม่ถึงกับเค็งคว้างไร้ความหวังเสียทีเดียว อย่างน้อยเราก็เห็นพลังแห่งความวิริยะอุตสาหะในตัวผู้ประพันธ์ แม้ว่าจะพบข้อบกพร่องอยู่มากก็ตาม

การชื่นชมและให้กำลังใจกัน เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม เป็นสิ่งที่ควรสร้างให้เกิดเป็นวัฒนธรรมในสังคมมิใช่หรือ ?